

Memorandum ZPP ws. wpływu wprowadzanych ograniczeń na transmisję koronawirusa: otwarcie gospodarki wiąże się z co najwyżej umiarkowanym ryzykiem wzrostu liczby zakażeń

Streszczenie

W ramach niniejszego dokumentu streszczamy wyniki dwóch niezależnych badań, które analizują efektywność ograniczeń wprowadzanych przez rządy na redukcję transmisji koronawirusa. Z badań tych wynika, że spośród stosowanych interwencji niefarmaceutycznych największy wpływ na zmniejszenie liczby zachorowań ma zakaz zgromadzeń publicznych powyżej dziesięciu osób oraz zamknięcie szkół. Tymczasem wpływ ograniczeń dla prowadzenia działalności gospodarczej, takiej jak gastronomia czy usługi, jest ograniczony. Analogicznie, w zakresie luzowania obostrzeń, istotny wzrost liczby zakażeń odnotowano jedynie w przypadku ponownego otwierania szkół i dopuszczania zgromadzeń publicznych. Omówione wyniki badań każą zadać pytanie o słuszność przyjętej przez rząd kolejności luzowania obostrzeń, w ramach której zdecydowano się na częściowe przywrócenie nauki w trybie stacjonarnym, przy jednoczesnym utrzymywaniu ograniczeń dla działalności gospodarczej.

Pierwszy przypadek koronawirusa został zdiagnozowany w grudniu 2019 r. Trzydzieści miesięcy później odnotowano prawie 100 milionów przypadków zachorowania na koronawirusa oraz ponad 2 miliony zgonów.

Aby powstrzymać rozprzestrzenianie się nowego wirusa, rządy na całym świecie wprowadziły szereg ograniczeń na działalność gospodarczą i aktywność społeczną. Ograniczenia, formalnie znane jako niefarmaceutyczne interwencje, niosą za sobą niestety dotkliwe skutki. W drugim kwartale 2020, na który przypadło gros ograniczeń, unijne PKB spadło o 13,9 procent r.d.r., a bezrobocie wzrosło o 2,7 procent. Były to najostre spadki od czasów rozpoczęcia pomiarów w 1995 roku.

Pandemia była szokiem dla wszystkich krajów i gospodarek na całym świecie. Jednak z upływem czasu są gromadzone dane, które pozwalają na ocenę skuteczności konkretnych działań. Jako przykład można tutaj przywołać dwa niezależne badania. Pierwsze, przeprowadzone przez zespół badaczy pod przewodnictwem dr. Jana M. Braunera z Uniwersytetu Oxforda oraz opublikowane przez Amerykańskie Stowarzyszenie na rzecz Postępu Nauk (org. *American Association for the Advancement of Science*), bada efektywność ograniczeń wprowadzanych przez rządy 34 europejskich i 7 nieeuropejskich krajów w okresie od stycznia do maja 2020 roku.¹

---

¹ <https://science.sciencemag.org/content/early/2020/12/15/science.abd9338>

Drugie badanie, przeprowadzone przez grupę badaczy powołaną specjalnie do naukowej ewaluacji dowodów w zakresie pandemii koronawirusa z Instytut Ushera Uniwersytetu Edynburskiego (org. *Usher Network for Covid-10 Evidence Reviews*), analizuje efektywność działań wprowadzonych od 1 stycznia do 1 lipca 2020 roku w 131 krajach.² Co istotne, naukowcy z Instytutu Ushera badają nie tylko efektywność ograniczeń na zmniejszenie transmisji wirusa, ale również wpływ łagodzenia obostrzeń na ponowny wzrost zachorowań.

Najważniejsze wnioski, jakie płyną z analizy badaczy pod przewodnictwem dr. Braunera, są następujące:

- Jedynymi środkami wiążącymi się z dużym wpływem na redukcję zakażeń (ponad 35 procent) są zamknięcie szkół i uczelni, a także ograniczenie zgromadzeń do 10 lub mniej osób.
- Zamknięcie biznesów oferujących produkty i usługi inne niż podstawowe miało umiarkowany wpływ na zmniejszenie liczby zakażeń (17,5 procent – 35 procent).
- Nakazy pozostania w domu okazały się mieć mały efekt (poniżej 17,5 procent) na zmniejszenie liczby zachorowań.
- Zamknięcie barów, restauracji i klubów nocnych miało mały wpływ na transmisję wirusa w 42 procentach przypadków oraz umiarkowany w 58 procentach przypadków.

W kwestii efektywności nakazów pozostania w domu, należy wziąć pod uwagę fakt, że środki te były zazwyczaj wprowadzane w ostatniej kolejności po ograniczeniach innego rodzaju. Brauner et al. wzięli na to poprawkę oraz wyliczyli, że w przypadku uprzedniego zamknięcia szkół, zakazu organizowania imprez masowych oraz zamknięcia części przedsiębiorstw, nakaz pozostania w domu miał niewielki wpływ na dalsze ograniczenie transmisji koronawirusa.

Przechodząc do głównych konkluzji badaczy z Instytutu Ushera, należy wymienić następujące punkty:

- Wprowadzenie zakazu organizowania imprez masowych wiąże się z największym spadkiem transmisji koronawirusa.
- Jeśli chodzi o luzowanie obostrzeń, to istotną tendencję wzrostową zakażeń odnotowano jedynie po rozluźnieniu ograniczeń związanych z zamknięciem szkół oraz zakazu organizowania zgromadzeń publicznych dla więcej niż 10 osób.
- Ponownie otwarcie szkół wiąże się z największym wzrostem zachorowań w 7. i 14. dobie od momentu luzowania obostrzeń.
- Możliwość organizacji zgromadzeń powyżej dziesięciu osób wiąże się z największym wzrostem w 28. dniu od wprowadzenia złagodzenia zakazu.

Z obydwu badań płyną trzy podstawowe, zbieżne wnioski.

Po pierwsze, najbardziej efektywnym środkiem ograniczania transmisji wirusa wydaje się być ograniczanie zgromadzeń publicznych oraz stacjonarnej działalności placówek edukacyjnych.

Po drugie, zamykanie działalności gospodarczych, takich jak gastronomia i usługi, ma jedynie ograniczony (od niskiego do umiarkowanego) wpływ na liczbę zakażeń.

---

² [https://www.thelancet.com/journals/laninf/article/PIIS1473-3099\(20\)30785-4/fulltext#articleInformation](https://www.thelancet.com/journals/laninf/article/PIIS1473-3099(20)30785-4/fulltext#articleInformation)

Po trzecie, największy wzrost liczby zachorowań wiąże się z ponownym zezwoleniem na zgromadzenia publiczne powyżej oraz otwarciem szkół.

Streszczone powyżej wyniki badań poddają w wątpliwość słuszność obranej strategii walki z koronawirusem. Utrzymywanie ograniczeń dla działalności gospodarczej, które mają co najwyżej umiarkowany wpływ na przyrost liczby zakażeń, wiąże się bowiem z ponoszeniem gigantycznego kosztu ekonomicznego i społecznego. Mimo to, zrezygnowano z zaprezentowanego w listopadzie planu znoszenia restrykcji – gospodarczy lockdown wciąż obowiązuje, a jednocześnie zdecydowano się na częściowe ponowne otwarcie szkół, mimo że z badań wynikałoby, że wiąże się ono z istotnym ryzykiem wzrostu liczby zakażeń.

W oparciu o przedstawione powyżej dane i wyniki badań, ponownie apelujemy o otwarcie gospodarki i rewizję strategii walki z koronawirusem. Ograniczenia na działalność gospodarczą mają co najwyżej umiarkowany wpływ na liczbę zakażeń. Tymczasem, przedłużający się lockdown zwiększa ryzyko masowej fali bankructw i zwolnień, których negatywne koszty gospodarcze i społeczne są dziś niemożliwe do oszacowania.

Źródła:

You Li, Harry Campbell, Durga Kulkarni, Alice Harpur, Madhurima Nundy, Xin Wang, Harish Nair, for the Usher Network for COVID-19 Evidence Reviews (UNCOVER) group, *The temporal association of introducing and lifting non-pharmaceutical interventions with the time-varying reproduction number (R) of SARS-CoV-2: a modelling study across 131 countries*, w Lancet Infectious Diseases 2020, dostępne pod adresem: <https://www.thelancet.com/action/showPdf?pii=S1473-3099%2820%2930785-4>

Jan M. Brauner, Sören Mindermann, Mrinank Sharma, David Johnston, John Salvatier, Tomáš Gavenčiak, Anna B. Stephenson, Gavin Leech, George Altman, Vladimir Mikulik, Alexander John Norman, Joshua Teperowski Monrad, Tamay Besiroglu, Hong Ge, Meghan A. Hartwick, Yee Whye Teh, Leonid Chindelevitch, Yarin Gal, Jan Kulveit, *Inferring the effectiveness of government interventions against COVID-19* w Science Magazine 2020, dostępne pod adresem: <https://science.sciencemag.org/content/early/2020/12/15/science.abd9338>